

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 7.2.2019
COM(2019) 57 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

dwar l-evalwazzjoni ta' nofs it-terminu tal-programm Dwana 2020

{SWD(2019) 14 final}

1. SFOND

[Ir-Regolament \(UE\) Nru 1294/2013](#) stabbilixxa l-programm Dwana 2020 bhala programm ta' azzjoni pluriennali għad-dwana fl-UE biex jiffacilita u jsahhaħ il-kooperazzjoni bejn l-amministrazzjonijiet nazzjonali. F'konformità mal-Artikolu 18(1) u (2), għe kkummissjonat studju estern biex isostni l-evalwazzjoni ta' nofs it-terminu tal-programm. Ir-riżultati tiegħu huma ppreżentati fid-dokument ta' Hidma tal-Persunal meħmuż u jikkostitwixxu l-bażi għal dan ir-rapport.

L-iskop tal-evalwazzjoni ta' nofs it-terminu kien li jiġi vvalutat il-programm Dwana 2020 minn meta tnieda fl-1 ta' Jannar 2014 sa nofs it-terminu ta' implimentazzjoni tiegħu (il-31 ta' Diċembru 2017). L-evalwazzjoni qieset il-firxa shiħa tal-attivitajiet iffinanzjati mill-programm u l-partijiet ikkonċernati kollha.

Dan ir-rapport għandu l-għan li jiddeskrivi l-progress li sar (i) fil-kisba tal-oġettivi tal-programm; (ii) fl-effiċjenza tal-użu tar-riżorsi u tal-aspetti tas-simplifikazzjoni; (iii) fir-rilevanza kontinwa tal-programm; (iv) fil-koerenza tiegħu mal-politiki usa' tal-UE u ma' inizjattivi oħra u fil-kontribuzzjoni tiegħu għal dawn; u (v) fil-valur miżjud tal-programm fil-livell tal-UE.

2. IR-RILEVANZA

L-Unjoni Doganali hi pedament tal-UE u fattur essenzjali fil-funzjonament tas-suq uniku. Hafna mill-attivitajiet fiż-żona doganali huma ta' natura transfruntiera, u jinvolvu u jaffettwaw lill-Istati Membri kollha. It-territorju tal-Unjoni Doganali tal-UE hu rregolat bir-regoli u bil-proċeduri komuni stabbiliti fil-[Kodiċi Doganali tal-Unjoni](#) (KDU). Il-KDU nnifsu hu oġettiv importanti fil-modernizzazzjoni tad-dwana tal-UE, bl-għan li johloq ambjent mingħajr karti għad-dwana u għall-kummerċ.

Permezz tal-iterazzjonijiet differenti tiegħu, il-programm Dwana ilu fis-seħħ għal aktar minn 25 sena u evolva mas-suq uniku. Attwalment hemm 34 pajjiż li qegħdin jipparteċipaw fil-programm: 28 Stat Membru tal-UE u sitt pajjiżi kandidati u pajjiżi kandidati potenzjali¹. Mas-snin, il-programm Dwana sar parti integrali mix-xenarju, mill-politiki, mill-proċessi u mill-proċeduri doganali nazzjonali u Ewropej. F'ċerti każijiet, pereżempju fl-infrastruttura tal-IT, dan kważi ma jiġix osservat hekk kif l-uffiċjali doganali u l-operaturi ekonomiċi jibqgħu għaddejjin b'xogħolhom. Madankollu, hekk kif l-Unjoni Doganali tkompli timmodernizza, probabbilment il-programm qatt ma kien meħtieġ daqs kemm hu llum. F'dan il-kuntest, jitqies rilevanti għall-htigijiet varji ta' Unjoni Doganali tal-UE li taħdem kif suppost, espressa permezz tal-htigijiet aktar speċifiċi tal-amministrazzjonijiet doganali nazzjonali, tal-operaturi ekonomiċi u taċ-ċittadini Ewropej.

¹ L-Albanija, il-Bożnija-Herzegovina, l-Eks-Repubblika Jugoslava tal-Maċedonja, il-Montenegro, is-Serbja u t-Turkija.

Għall-**amministrazzjonijiet doganali**, il-programm kien partikolarment importanti biex jgħinhom jimplimentaw is-Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej u jiksbu s-sostenibilità finanzjarja tagħhom; f'haqqa mill-każijiet, dawn huma stipulati mill-KDU, filwaqt li l-Kummissjoni u l-Istati Membri jaqsmu r-responsabbiltà għall-implimentazzjoni u għall-appoġġ tagħhom. Il-programm Dwana wieġeb għall-hteġa ta' interoperabbiltà, ta' interkonnnettività u ta' dipendenza tas-sistemi doganali elettronici ma' sistema ta' *data* unifikata għal Unjoni Doganali tal-UE li taħdem kif suppost. Diġà qed joperaw 49 sistema tal-IT u infrastruttura ta' appoġġ differenti, u l-affidabilità kbira tagħhom hi kruċjali għall-funzjonament bla xkiel tal-proċeduri doganali u tas-suq uniku ingenerali. B'mod ġenerali, is-sistemi tal-IT, li ilhom joperaw żmien twil u li huma l-bażi tar-rwol aktar tradizzjonali u tal-hteġijiet tad-dwana fil-klassifikazzjoni tal-merkanzija, fil-ġestjoni tat-tariffi jew fil-kontroll tal-movimenti tal-merkanzija, instabu li jikkorrispondu l-aħjar għall-hteġijiet sottostanti.

Għall-**operatori ekonomiċi**, il-hteġijiet tagħhom huma msejsin fuq l-indirizzar effiċjenti u effettiv tal-proċessi doganali peress li l-veloċità u l-affidabilità tal-iżdoganar iħallu impatt dirett fuq il-produttività u fuq il-profittabilità tan-negozji. Filwaqt li l-amministrazzjonijiet nazzjonali huma l-benefiċjarji ewlenin tal-programm Dwana 2020, eluf ta' operatori ekonomiċi jinteraġixxu mas-sistemi tal-IT iffinanzjati mill-programm fuq bażi regolari. Is-sistemi minnufih jipprovdulhom informazzjoni li mhix disponibbli banda oħra, u jgħinu biex inaqqsu flit mill-piż amministrattiv u jissimplifikaw il-proċeduri; finalment dan iżid iċ-ċertezza tad-dritt u jneħhi x-xkiel mill-kummerċ. L-azzjonijiet kongunti ta' Dwana 2020 jippermettu djalogu bejn id-dwana u l-komunità tan-negozju u jgħinu biex jiġi ottimizzat il-potenzjal tal-programm għall-Istati Membri, filwaqt li jiġu kkunsidrati l-implikazzjonijiet prattiċi għan-negozji. Kultant instab li dawn ibiddlu r-relazzjoni bejn l-amministrazzjonijiet doganali u n-negozji għal waħda aktar ibbażata fuq shubija, li hi aktar xierqa għal ambjent modern.

Il-programm Dwana 2020 jindirizza wkoll kwistjonijiet ta' tħassib ġenerali għaċ-**ċittadini** Ewropej kollha. Dawn huma relatati ma' tħeddidiet ta' traffikar internazzjonali u mal-kuntribandu ta' merkanzija illeċita, li jirrappreżentaw riskju għas-sikurezza jew għas-saħħa tagħhom. Għaldaqstant, l-oġġettivi speċifiċi tal-programm dwar is-sikurezza u s-sigurtà taċ-ċittadini Ewropej saru dejjem aktar rilevanti. Daqstant iehor rilevanti hi l-kwistjoni ta' tħassib dwar ekonomija u servizzi dejjem aktar diġitalizzati. Id-disinn u l-oġġettivi tal-programm Dwana 2020 jaqblu bis-siġħ mat-tħassib tal-partijiet ikkonċernati.

3. L-EFFETTIVITÀ

L-oġġettiv ġenerali tal-programm hu li jappoġġa l-funzjonament u l-modernizzazzjoni tal-Unjoni Doganali permezz ta' kooperazzjoni bejn il-pajjiżi partecipanti, l-awtoritajiet doganali tagħhom u l-uffiċjali tagħhom. L-evalwazzjoni sabet li l-programm ipprovda l-qafas u l-mezzi teknoloġiċi neċessarji biex jaħdmu flimkien u jaqsmu informazzjoni sabiex jappoġġaw il-funzjonament u l-modernizzazzjoni tal-Unjoni Doganali (b'mod partikolari dwar l-implimentazzjoni tal-KDU) u, għaldaqstant, jissahha is-suq uniku.

Il-pjattaforma sigura għall-iskambju u għall-qsim ta' informazzjoni appoġġata mill-programm għenet lill-Istati Membri u lill-operaturi ekonomiċi jegħlbu n-nuqqas ta' rieda tagħhom li jaqsmu *data* sensittiva, li xekklet il-kooperazzjoni effettiva. Fl-2017 biss, dawn skambjaw kważi 4.8 biljun messaġġ.

Skambji ulterjuri tal-aħjar prattiki u tat-tagħlim kienu possibbli wkoll bis-saħħa tal-azzjonijiet kongunti tal-programm. Kull tip ta' azzjoni kien partikolarment rilevanti f'ċirkustanzi speċifiċi, u dan jiddependi l-aktar mill-eżitu mixtieq. Fost kull tip ta' azzjoni, inklużi t-timijiet ta' esperti (għodda ġdida li tappoġġa l-kooperazzjoni operattiva msahha fuq bażi reġjonali jew tematika), il-programm għen lill-amministrazzjonijiet jidentifikaw, ixerrdu u jadottaw l-aħjar prattiki. Dan wassal għall-adozzjoni prattika ta' metodi ta' ħidma mtejbja fl-amministrazzjoni doganali u għal approċċ aktar konsistenti lejn l-implimentazzjoni tar-regoli doganali.

Il-programm Dwana 2020 għen biex ***tinbena l-fiduċja*** bejn l-amministrazzjonijiet doganali kif ukoll mal-operaturi ekonomiċi. Hafna mill-partecipanti użaw l-oportunità biex jibnu u jespandu n-netwerks u l-kuntatti, u l-maġġoranza vasta użaw dawn il-konnessjonijiet biex isolvu problemi ta' kuljum fuq bażi regolari. Dawn qasmu wkoll ċerti outputs (eż. linji gwida, rapporti tal-laqgħat, l-aħjar prattiki, eċċ.) mal-kollegi tagħhom u użawhom b'mod attiv fix-xogħol ta' kuljum tagħhom. Il-valur tan-netwerks umani u l-kuntatti personali kienu fost l-aktar benefiċċji apprezzati tal-programm.

Dawn il-kooperazzjoni u l-fiduċja huma neċessarji peress li l-awtoritajiet doganali jiddependu minn xulxin biex jaqdu rwolhom fil-ġbir tad-dhul u, għaldaqstant, ***jipproteġu l-interessi finanzjarji u ekonomiċi*** tal-UE u tal-Istati Membri tagħha. Il-kooperazzjoni msahha bejniethom, il-qsim tal-aħjar prattiki, l-implimentazzjoni ta' soluzzjonijiet diġà ppruvati u ttestjati, il-fiduċja mogħtija lill-kontropartijiet tagħhom u lis-sistemi tal-IT li lkoll jużaw jistgħu jiġu attribwiti għall-programm Dwana 2020. B'mod simili fil-qasam taż-***żieda tas-sikurezza u tas-sigurtà***, fejn l-analisti tar-riskju doganali jingħataw il-kompitu li ta' kuljum ibiegħdu t-theddidiet għas-sigurtà, dawn jibbażaw fuq l-iskambju robust ta' informazzjoni bejniethom u ta' spiss bejn awtoritajiet u korpi oħra, li hu garantit mill-programm Dwana 2020. F'dan il-kuntest, il-programm jappoġġa lill-amministrazzjonijiet doganali fil-ħidma tagħhom dwar il-ġestjoni tar-riskju, il-ġestjoni tal-fruntieri esterni, it-teknoloġija ta' detezzjoni doganali u l-protezzjoni tal-wirt kulturali jew tan-natura.

Rigward iż-***żieda tal-kapaċità amministrattiva tal-awtoritajiet doganali***, il-programm Dwana 2020 jipprovdi appoġġ mifruq, li jvarja minn kwistjonijiet tekniċi u operazzjonali għal implimentazzjoni u uniformità legali aktar strateġiċi. Kien kruċjali biex jgħin lill-amministrazzjonijiet doganali jhejju għall-adozzjoni formali tal-KDU. L-aktar moduli godda tat-Tagħlim elettroniku dwar l-implimentazzjoni tal-KDU diġà attiraw 68 915-il uffiċjal doganali u 726 000 operatur ekonomiku. L-azzjonijiet kongunti u t-taħriġ tal-programm iffacilitaw (i) fehim komuni tar-rekwiżiti legali; (ii) allinjament tal-interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet doganali;

(iii) standardizzazzjoni tat-terminologija; u (iv) aktar uniformità fl-applikazzjoni tal-metodi ta' hidma mill-KDU.

Bis-saħħa ta' kooperazzjoni akbar bejn l-Istati Membri, l-appoġġ finanzjarju u tekniku biex jiġu żviluppati u mnedija s-Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej u l-kapaċità akbar tal-Istati Membri biex japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-KDU, il-programm ikkontribwixxa għall-funzjonament xieraq u għall-modernizzazzjoni tal-Unjoni Doganali tal-UE.

4. L-EFFIĊJENZA

Il-baġit generali tal-programm Dwana 2020 hu ta' EUR 522 943 000, b'EUR 288 722 000 impenjati għall-2014-2017. Kwazi 85 % tal-baġit intefaq fuq l-iżvilupp, l-operat u ż-żamma tas-**Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej**. Hu ċar li dawn is-sistemi komuni tal-IT jehtieġu hafna rizersi. Madankollu, iġibu magħhom firxa ta' benefiċċji fl-oqsma kollha tal-attivitajiet doganali, inklużi l-istandardizzazzjoni tal-proċeduri doganali, l-implimentazzjoni uniformi tal-ligi doganali, il-qsim ta' infurmazzjoni u l-ħolqien ta' ekonomiji ta' skala. Din tal-aħħar hi possibbli b'mod partikolari bis-saħħa tas-sistemi ċentralizzati li huma l-bażi ta' hafna sistemi varji b'diversi tipi ta' hardwer, ta' softwer u ta' tagħmir tal-komunikazzjoni. Dawn jgħinu lill-amministrazzjonijiet biex igawdu minn metodu konsistenti, robust u sigur ta' hidma flimkien. Huma interkonnessi u interoperabbli, u ma jgħolqux biss konnessjoni bejn is-sistemi nazzjonali u s-sistemi ċentrali iżda anki bejn is-sistemi ċentrali nfushom. Dawn huma rispons teknoloġiku għall-oġġettivi tad-Dwana 2020 u jintużaw b'mod mifruq mill-awtoritajiet doganali u mill-operaturi ekonomiċi fl-operazzjonijiet doganali ta' kuljum tagħhom. L-importanza tagħhom f'termini tal-modernizzazzjoni tad-dwana biex jinholq ambjent mingħajr karti hi assoluta.

Rigward l-**azzjonijiet kongunti**, il-kostijiet tal-organizzazzjoni tagħhom huma xprunati mill-partecipazzjoni, skont il-livelli ta' spejjeż għat-trasport, għall-akkomodazzjoni u għall-gratifikasi għal kull jum. L-istrutturi tal-kostijiet tagħhom ivarjaw biss ftit bejn it-tipi differenti ta' azzjonijiet. Il-kost medju għal kull partecipant għal kull azzjoni għat-tipi kollha ta' azzjonijiet kongunti (ħlief it-timijiet ta' esperti) hi ta' madwar EUR 921, li baqgħet bejn wiehied u ieħor l-istess mill-aħħar iterazzjoni tal-programm u hi konformi ma' programmi simili. Dan hu l-prezz għad-diversi benefiċċji tal-azzjonijiet kongunti li jipprovdu qafas għal kollaborazzjoni kontinwa mifruqa u inkluziva, billi jgħolqu relazzjonijiet professjonali u jaġixxu bħala katalizzaturi. Din il-kollaborazzjoni tinvolvi l-iskambju ta' ideat u ta' esperjenzi prattiċi, l-esplorar ta' suġġetti diffiċli, xejriet teknoloġiċi godda, soluzzjonijiet għan-negozji u approċċi tal-IT, l-allinjar tal-fehim dwar il-legiżlazzjoni u l-prattiki jew it-thegġiġ ta' tibdiliet fil-politiki nazzjonali. Mekkanizmu ta' programmazzjoni pluriennali flessibbli għall-azzjonijiet kongunti jista' jkompli jsaħħah l-effiċjenza tal-proċess ta' ppjanar u ta' koordinazzjoni.

L-attivitajiet ta' taħriġ huma effiċjenti peress li l-kostijiet tal-iżvilupp tagħhom fil-parti l-kbira huma ta' darba u l-valur għall-flus tagħhom jiżdied ma' kull partecipant addizzjonali. It-taħriġ tad-Dwana 2020 fil-fatt iġib miegħu benefiċċji li jinqasmu fi tnejn. Min-natura tiegħu, hu mmirat

lejn individwi li jibbenefikaw huma stess miż-żieda fil-fehim, fl-għarfien u fil-kapaċità tagħhom. Aktar 'l isfel tul il-katina, peress li l-programm joffri bażi ta' taħriġ uniformi għal kulhadd, dan iwassal għal fehim akbar tar-regoli; l-applikazzjoni tagħhom timmultiplika l-benefiċċji għall-amministrazzjonijiet doganali, għall-operaturi ekonomiċi u għall-Unjoni Doganali ingenerali.

Għalkemm **is-simplifikazzjoni** minnha nfisha mhix wiehed mill-oġettivi tal-programm, il-programm jipprovdi appoġġ għal inizjattivi oħra li huma mfassla biex jissimplifikaw u jimmodernizzaw l-ambjent doganali. Is-Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej u l-bażijiet ta' *data* appoġġati mill-programm iwasslu b'mod dirett għal qafas teknoloġiku aktar sempliċi, robust u affidabbli li hu eħfef biex jinżamm u jiġi appoġġat. L-azzjonijiet kongunti tal-programm u l-outputs diretti tagħhom qed joħolqu wkoll proċeduri simplifikati jew modi aktar uniformi ta' ħidma, fejn l-Istati Membri u r-rappreżentanti kummerċjali jikkollaboraw fuq l-applikazzjoni Prattika tar-regoli.

Inkiseb ukoll xi titjib fl-effiċjenza f'termini tas-**sinerġiji** bejn il-programmi Dwana 2020 u Fiscalis 2020. Filwaqt li l-oqsma ta' politika għaž-żewġ programmi jvarjaw minn xulxin, dawn jaqsmu enfasi simili li tippermetti lill-amministrazzjonijiet jikkooperaw u jiskambjaw infurmazzjoni. Dawn is-similaritajiet offrew opportunitajiet għal sinerġiji f'termini ta' arrangamenti amministrattivi kif ukoll ta' ħidma kongunta, inklużi l-iskambju ta' ideat u l-finanzjament kongunt ta' komponenti kondiviżi bħal sistemi tal-IT u approċċi simili għall-bini u għat-taħriġ tal-kapaċitàumana. Dan jiffaċilita l-koordinazzjoni tal-approċċi u tal-proċessi, li min-naħa tagħha tiżgura l-koerenza u toħloq ekonomiji ta' skala billi tnaqqas id-duplikazzjoni tal-isforzi. Fil-livell tal-kontenut, is-sinerġiji huma anqas evidenti, għalkemm jeżistu xi eżempji notevoli fil-qasam tad-dazji tas-sisa; dan hu qasam ta' kompetenza li spiss jinqasam bejn l-amministrazzjonijiet nazzjonali tat-taxxa u tad-dwana u fejn Dwana 2020 ipprova appoġġ speċifiku fl-identifikazzjoni tal-oqsma li huma ta' interess komuni.

5. IL-KOERENZA

Il-koerenza interna bejn il-karatteristiċi, il-komponenti u d-disinn differenti tal-programm hi b'saħħitha ħafna, b'livell għoli ta' konsistenza bejn il-logika ta' intervent u l-oġettivi tal-programm u l-eżekuzzjoni tiegħu. Id-diversi attivitajiet isahhu u jikkomplimentaw ukoll lil xulxin, biex b'hekk isahhu r-riżultati tal-programm. L-approċċ wiesa' għall-problemi speċifiċi indirizzati mid-diversi komponenti tal-programm hu tipiku għal ħafna Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej, li l-implimentazzjoni u t-titjib tagħhom fil-livell tan-negozji huma appoġġati minn azzjonijiet kongunti u minn taħriġ.

F'termini tal-**koerenza esterna**, il-programm Dwana 2020 jidhol kexxun fl-Istrateġija Ewropa 2020, fejn dan jgħin biex jinkiseb tkabbir intelligenti, sostenibbli u inkluziv billi jsahhaħ il-funzjonament tas-suq uniku. F'dan is-sens, hu għandu rwol integrali fil-politiki usa' tal-UE. Billi jsostni l-implimentazzjoni tal-KDU, il-programm jgħin biex jiġu simplifikati l-proċeduri eżistenti li għandhom il-potenzjal li jiffaċilitaw il-kummerċ u jnaqqsu l-kostijiet għan-negozji.

Għaldaqstant hu kompletament konformi mal-ghan tal-UE li tohloq ambjent modern minghajr karti għad-dwana u għall-kummerċ, filwaqt li tippreserva l-interessi finanzjarji, ekonomiċi u soċjetali tal-UE. Dwana 2020 jgħin biex jiġi ffaċilitat il-moviment tal-kummerċ legittimu u jgħin lil negozjanti konformi u affidabbli jibbenefikaw minn simplifikazzjoni massima, filwaqt li jżidu l-produttività u l-kompetittività. Jiġġieled kontra l-volum li qed jiżdied tal-kummerċ f'merkanzija illegali, iffalsifikata jew perikoluża li thedded l-impjiegi, it-tkabbir, l-innovazzjoni, il-kompetittività tan-negozji tal-UE, is-sigurtà u s-saħħa taċ-ċittadini Ewropej.

Ir-Regolament (UE) Nru 1294/2013 jiddikjara li jenħtieġ li r-riżorsi jinqasmu ma' strumenti oħra ta' finanzjament li jfittxu objettivi komuni u li l-azzjonijiet tal-programm jenħtieġ li jiżguraw koerenza fl-użu tar-riżorsi tal-UE li jappoġġaw il-funzjonament tal-Unjoni Doganali. Jeżistu u huma disponibbli strumenti finanzjarji oħra biex jiġu indirizzati l-htigijiet speċifiċi tal-amministrazzjonijiet doganali nazzjonali. L-evalwazzjoni tiddikjara li dawn il-komplimentarjetajiet ma jintużawx biżżejjed. Dawn mhumix enfasizzati biżżejjed, u dan iwassal għal nuqqas ġenerali ta' għarfien fost l-amministrazzjonijiet doganali.

6. IL-VALUR MIŻJUD TAL-UE

Il-politika doganali hi kompetenza esklussiva tal-UE. Madankollu, l-implimentazzjoni tal-legiżlazzjoni doganali tal-UE — il-KDU — hi kompetenza nazzjonali. Il-qafas legali tal-UE minnu nnifsu ma jiżgurax biżżejjed il-funzjonament xieraq tal-Unjoni Doganali. Jenħtieġ li jiġi komplimentat minn miżuri ta' appoġġ kif previst mill-programm Dwana 2020 biex jiġi żgurat li l-legiżlazzjoni doganali tal-UE tiġi applikata b'mod konverġenti u konsistenti f'livell nazzjonali.

Kif deskritt aktar 'il fuq, hafna mill-attivitajiet fid-dwana moderna huma ta' natura transfruntiera, u jinvolvu u jaffettwaw lill-Istati Membri kollha. Dawn jiġġustifikaw azzjoni kollettiva fil-livell tal-UE biex jinkiseb livell għoli ta' kooperazzjoni, bi proporzjon kostijiet-benefiċċji oġġla milli jkun li kieku kull Stat Membru kellu jstabbilixxi oqfsa ta' kooperazzjoni individwali fuq bażi bilaterali jew multilaterali. Kien hemm kunsens fost il-partijiet ikkonċernati li l-programm kien effettiv biex jipprova jsib soluzzjonijiet għal problemi u għal kwistjonijiet li għalihom hemm dimensjoni ċara tal-UE, li b'mod ġenerali tikkomplimenta (minflok ma tidduplika) l-inizjattivi fil-livell nazzjonali.

L-awtoritajiet doganali fl-Unjoni Doganali japplikaw l-istess regoli. L-Istati Membri kollha jiddependu minn xulxin u jeħtieġu informazzjoni li tkun kemm jista' jkun kompluta. Min-naħa tagħhom, l-operaturi ekonomiċi jistennew livell ugwali ta' servizz, veloċità u prevedibbiltà tar-regoli u tal-proċeduri kull meta jkollhom bżonn jittrattaw mad-dwana. Din l-interdipendenza teħtieġ kooperazzjoni u approssimazzjoni tal-prattiki. Il-programm Dwana 2020 kien strumentali biex iġib din il-konverġenza.

Kif ġie ddikjarat aktar 'il fuq, il-programm Dwana 2020 kien strumentali b'mod partikolari fl-appoġġ li ta lill-aspetti kollha tal-implimentazzjoni tal-KDU. Il-KDU kien ikun implimentat xorta waħda, iżda minghajr l-appoġġ tal-programm, aktarx li l-implimentazzjoni kienet tiehu

ferm aktar żmien u kienet issib diffikultajiet akbar. Il-programm Dwana 2020 ippreveda s-sostenibilità finanzjarja tas-Sistemi tal-Infommazzjoni Ewropej, u l-finanzjament puntwali tagħhom kien kruċjali fl-iżgurar tad-disponibilità u tal-qsim ta' *data* dwar il-katina ta' provvista u ta' infommazzjoni rilevanti għar-riskju. B'dan il-mod, il-programm Dwana 2020 għab miegħu ***ekonomiji ta' skala*** u ***titjib fl-effiċjenza***, u għen lill-amministrazzjonijiet nazzjonali — kif ukoll f'hafna każijiet lill-operaturi ekonomiċi — jiffrankaw iż-żmien u r-riżorsi, b'mod partikolari għall-pajjiżi parteċipanti b'amministrazzjonijiet doganali iżgħar u b'anqas riżorsi. Kull haġa li hi relatata mal-interoperabbiltà u mal-interkonnnettività tas-sistemi ċentrali tal-IT hi valur miżjud tal-UE. Il-karatteristiċi simbjotiċi tal-arkitettura ċentrali tas-Sistemi tal-Infommazzjoni Ewropej għad-dwana huma uniċi u ma jistgħux jiġu riprodotti fil-livell nazzjonali.

Għalkemm is-Sistemi tal-Infommazzjoni Ewropej jappoġġaw l-Unjoni Doganali mill-lat tekniku tas-sistemi interoperabbli u interkonnessi, dawn saru parti integrali mill-ħidma ta' kuljum tal-uffiċjali doganali u tal-operaturi ekonomiċi, u ma għadhomx jittqiesu bħala outputs tal-programm Dwana 2020. Min-naħa tagħhom l-azzjonijiet kongunti huma dinamiċi, u jagħtu lill-amministrazzjonijiet ***opportunitajiet mingħajr paragun għall-kooperazzjoni***, għall-komunikazzjoni u għan-netwerking; finalment dawn jibnu l-fiduċja u jwasslu għal konverġenza akbar tal-approċċi u tal-prattiki. L-istess jgħodd għall-attivitajiet ta' taħriġ, li mhux biss għenu lill-amministrazzjonijiet doganali nazzjonali jifhmu u jimplimentaw aħjar il-leġiżlazzjoni doganali tal-UE u l-proċeduri relatati tagħha, iżda anki, jekk mhux aktar importanti minn hekk, b'mod aktar uniformi. It-titjib fl-effiċjenza nħass l-aktar għal dawk il-pajjiżi parteċipanti li kien għad ma kellhomx programmi ta' taħriġ nazzjonali żviluppati sew. Biex jagħmlu dan waħedhom kien ikun diffiċli jew inkella ma kienx isegħ affattu. Finalment, il-programm Dwana 2020 ikkontribwixxa għall-approssimazzjoni tal-approċċi nazzjonali, billi stabbilixxa l-fiduċja u holoq narrattiva waħda u viżjoni komuni.

Li kieku l-programm ma kienx jeżisti, il-kooperazzjoni bejn il-pajjiżi parteċipanti kienet tkun ibbazata fuq relazzjonijiet mhux strutturati, fuq kanali formali li jiehdu hafna żmien u fuq ftehimiet ta' reċiproċità, li jkunu ferm aktar diffiċli u għaljin biex jiġu implimentati fil-prattika u biex jiġu miżmuma. Fid-dawl tal-iskala tal-operazzjonijiet ta' Dwana 2020 f'termini tan-numru kbir ta' azzjonijiet kongunti, tal-versatilità tas-suġġetti, tad-dimensjoni Ewropea tagħhom jew tal-parteeipazzjoni pan-Ewropea fl-azzjonijiet u fit-taħriġ, diffiċli li wiehed jimmagina li attivitajiet simili kienu jkunu organizzati aħjar fi kwalunkwe livell ieħor. Rigward is-Sistemi tal-Infommazzjoni Ewropej, li kieku ma kien hemm ebda finanzjament futur għall-iżvilupp u għaż-żamma kontinwi tagħhom, kien ikun diffiċli li jkomplu jintużaw wara t-terminu medju. Ikun hemm riskju għoli li jsiru obsoleti, u l-ekonomiji ta' skala u t-tnaqqisiet fil-kostijiet ġenerali jintilfu.

Dwana 2020 holoq outputs tangibbli u għen lill-uffiċjali doganali jiksbu ħiliet u jiskambjaw l-esperjenzi. Madankollu, x'aktarx l-ebda wiehed mill-outputs tal-programm ma jkompli lil hinn mit-terminu qasir li kieku l-programm kellu jitwaqqaf. Kieku d-differenzi eżistenti jippersistu u n-netwerks mibnija u mtejbja bis-saħħa ta' snin ta' kollaborazzjoni jisfaw fix-xejn.

7. KONKLUŻJONIJIET

Il-programm Dwana 2020 kien ferm **rilevanti** f'termini ta' ssodisfar tal-htigijiet tal-amministrazzjonijiet doganali, tal-operaturi ekonomiċi, taċ-ċittadini Ewropej u tal-Unjoni Doganali iġenerali. Matul is-snin, sar parti integrali mix-xenarju, mill-politiki, mill-proċessi u mill-proċeduri doganali nazzjonali u Ewropej, billi pprovda Sistemi tal-Informazzjoni Ewropej interoperabbli, interkonnessi u affidabbli. Peress li l-Istati Membri jiddependu minn xulxin biex iwettqu l-funzjonijiet doganali tagħhom kif xieraq, dawn jeħtieġu għodod effettivi u effiċjenti għall-komunikazzjoni, l-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni ġenerali, li lkoll huma l-oġettiv tal-programm.

Il-programm kien **effettiv** fil-kisba tal-oġettivi tiegħu u kkontribwixxa b'mod sinifikanti għall-funzjonament xieraq tal-Unjoni Doganali u għall-modernizzazzjoni tagħha. Rawwem il-kooperazzjoni u l-iskambju ta' informazzjoni, li tvarja mill-iffaċilitar tal-konvergenza fil-livell strateġiku għall-approssimazzjoni tal-approċċi, l-interpretazzjoni, il-proċeduri amministrattivi, l-aħjar Prattika u r-regoli fil-livell operazzjonali. Il-pjattaforma sigura għall-iskambju ta' informazzjoni għenet lill-Istati Membri u lill-operaturi ekonomiċi jegħlbu n-nuqqas ta' rieda tagħhom li jaqsmu *data* sensittiva u bniet il-fiduċja. Il-valur tan-netwerks umani u tal-kuntatti personali kien fost l-aktar benefiċċji apprezzati tal-programm.

Il-kooperazzjoni msahha u l-fiduċja għenu lill-Istati Membri jappoġġaw lil xulxin fil-protezzjoni tal-interessi finanzjarji u ekonomiċi tal-UE u tal-Istati Membri tagħha minbarra li žiedu s-sikurezza u s-sigurtà bis-saħħa tal-iskambju effiċjenti ta' informazzjoni affidabbli. F'termini taż-żieda tal-kapaċità amministrattiva tal-awtoritajiet doganali, il-programm Dwana 2020 kien strumentali fl-ġhoti ta' għajjnuna lill-amministrazzjonijiet doganali biex ihejju għall-adozzjoni formali tal-KDU bis-saħħa ta' fehim komuni tar-rekwiziti legali, tal-allinjament tal-interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet doganali, tal-istandardizzazzjoni tat-terminologija u ta' aktar uniformità fl-applikazzjoni tal-metodi ta' hidma tal-KDU.

F'termini tal-**effiċjenza**, l-aktar komponent intensiv fir-riżorsi — is-Sistemi tal-Informazzjoni Ewropej — hu wkoll l-aktar wiehed utli, u jġib miegħu firxa ta' benefiċċji fl-oqsma kollha tal-attivitajiet doganali, inkluża l-istandardizzazzjoni tal-proċeduri doganali, l-implimentazzjoni uniformi tal-liġi doganali, il-qsim ta' informazzjoni u l-ħolqien ta' ekonomiji ta' skala, b'mod partikolari permezz tas-sistemi ċentralizzati. Dawn jintużaw fl-operazzjonijiet ta' kuljum tal-awtoritajiet doganali u tal-operaturi ekonomiċi, u l-importanza tagħhom fil-modernizzazzjoni tad-dwana biex jinholq ambjent mingħajr karti kienet assoluta. Jinkisbu benefiċċji differenti mill-azzjonijiet kongunti u mill-attivitajiet ta' taħriġ, li jipprovdu qafas għal kollaborazzjoni kontinwa mifruxa u inklużiva, billi jżidu l-fehim, l-għarfien u l-kapaċità, joħolqu relazzjonijiet professjonali u jaġixxu bħala katalizzaturi. Is-sistemi komuni tal-IT u l-bażijiet ta' *data* appoġġati mill-programm iwasslu b'mod dirett għal qafas teknoloġiku aktar sempliċi, robust u affidabbli li hu eħfef biex jiġi miżmum u appoġġat.

Il-programm Dwana 2020 jaqdi rwol integrali fil-politiki usa' tal-UE u hu **koerenti** mal-ghan tal-UE li tohloq ambjent modern minghajr karti ghad-dwana u ghall-kummerc, filwaqt li jippreserva l-interessi u l-benesseri finanzjarji, ekonomiċi u soċjetali tal-UE. Billi jappoġġa l-implimentazzjoni tal-KDU, il-programm jghin biex jiġi ffaċilitat il-kummerc u jnaqqas il-kostijiet ghan-negozji, filwaqt li jżid il-produttività u l-kompetittività tagħhom.

L-akbar **valur miżjud tal-UE** tal-programm Dwana 2020 jinsab fl-appoġġ għall-aspetti kollha tal-implimentazzjoni tal-KDU, li jehtieġu soluzzjonijiet tal-UE għall-problemi tal-UE u l-kooperazzjoni mill-qrib tal-Istati Membri; dawn iridu japplikaw l-istess regoli u jassistu lil xulxin fl-ilhuq tal-oġġettivi tal-Unjoni Doganali. Il-programm ippreveda sostenibilità finanzjarja tas-Sistemi tal-Infurmazzjoni Ewropej interoperabbli u interkonnessi, filwaqt li ssodisfa r-rekwiżiti tal-KDU b'ekonomiji ta' skala u b'effiċjenza akbar. Il-karatteristiċi simbjotiċi tal-arkitettura pan-Ewropea ċentrali tal-IT ghad-dwana huma uniċi u ma jistgħux jiġu riprodotti fil-livell nazzjonali. L-azzjonijiet kongunti taw ukoll lill-amministrazzjonijiet opportunitajiet minghajr paragon għall-kooperazzjoni, għall-komunikazzjoni u għan-netwerking, filwaqt li bnew il-fiduċja u wasslu għal konverġenza akbar tal-approċċi u tal-prattiki. Fid-dawl tal-iskala tal-operazzjonijiet ta' Dwana 2020, tal-versatilità tas-sugġetti u tad-dimensjoni Ewropea jew pan-Ewropea tagħhom, diffiċli li wiehed jimmagina li attivitajiet simili kienu jkunu organizzati ahjar fi kwalunkwe livell ieħor. X'aktarx l-ebda wiehed mill-outputs tal-programm ma jkompli lil hinn mit-terminu qasir li kieku l-programm kellu jitwaqqaf. Kieku d-differenzi eżistenti jippersistu u n-netwerks mibnija u mtejbja bis-saħħa ta' snin ta' kollaborazzjoni jisfaw fix-xejn. Il-funzjonament tal-Unjoni Doganali u l-integrazzjoni ulterjuri tal-awtoritajiet doganali nazzjonali li jmexxu għadhom dipendenti għalkollox fuq il-programm Dwana. Fid-dawl tal-bidliet rapidi u tal-isfidi li qed taffaċċja l-Unjoni Doganali, l-appoġġ kontinwu tal-programm hu essenzjali.